

KATEDRA IRODALOMVERSENY

ROVATVEZETŐ: TÓTH MÓNIKA, 93011 TOPOLNÍKY, CHLADNÁ 84, katedra.irodalom@gmail.com

II. KATEGÓRIA – AZ 1. FORDULÓ MEGOLDÁSAI

I. FELADAT

A. SZABÁLYOK – UTASÍTÁSOK

a) Soroljatok fel minél több szabályt az 1–6. fejezetből!

1. A pilótáknak a szabályok szerint el kell kerülniük a közösségi telepet.
2. Ha valaki a játék hevében oda vetette a társának, hogy *el vagy bocsájtva*, megdorgálták érte – Jonas is egyszer Ashernek mondta, hogy „el vagy bocsájtva” – bocsánatot kellett kérnie Ashertől, miután az edzője jól megszidta.
3. A megafonból hangzó utasítások, szabályok szerint cselekedtek – pl. akkor, amikor a sugárhajtású gép átzúgott a fejük felett, akkor bementek az legközelebbi lakóegységbe, a biciklijüket hátrahagyva.
4. A szabály szerint, ha valaki megbántotta a másikat, bocsánatot kellett tőle kérnie.
5. Ha valaki elkésett az óráról, bocsánatot kellett kérnie a tanulóközösségtől az óra zavarásáért.
6. Ha vétettél a szabály ellen (pl. Jonas az alma hazavitelével), akkor bocsánatot kellett kérnie.
7. A harmadik kihágás egy embernél – a szabályok szerint – automatikus elbocsátást jelent.
8. Az esti érzésbeszámoló kötelező, a szabály szerint mindenkinek meg kell osztania az érzéseit a családjával.
9. Az álombeszámoló is kötelező, ám a gyerekek csak hároméves koruktól csatlakoznak a család ezen rítusához.
10. Jonas apja megszegett egy szabályt, hisz belenézett az előre összeállított névsorba, amelyet csak decemberben az Egy Ceremóniáján olvasnak fel. Ez a névsor tartalmazta annak az 50 újszülöttnak a nevét, amelyet a ceremónián, a névadón kapnak meg.
11. A szabadfoglalkozási területről tilos tárgyakat kivinni.
12. A Kilences Ceremónián a gyerekek kéretpárt kaptak, addig nem kéretpározhattak.
13. A kéretpárokat a tárolókba kellett helyezni.
14. A nyolcas korig kötelező volt a hajszalag helyes használata.
15. A kilences B neműek, a lányok már levehették a hajszalagjukat.
16. A Tizenkettes Ceremóniáján derült ki, ki milyen foglalkozásra lesz beosztva. Előtte erről senki sem tudhatott a szabály szerint.
17. A nyolcasoknak vissza kell adniuk a puha tárgyakat újrafelhasználásra.
18. Az önkéntes szolgálat nyolcas-tizenegyes korban kötelező.
19. Tilos volt dicsekedni, ill. a tapintatlanság is szabályellenes volt.
20. Gyerekeknek és felnőtteknek tilos volt egymás meztelen testére nézniük. – Ez a szabály nem vonatkozott az újszülöttekre és az öregekre.
21. A megmaradt ételt tálcára helyezik, és kiteszik az ajtó elé, hogy a begyűjtők elvigyék.
22. A gyerekek nem vehetnek részt az elbocsátásokon.
23. Ha valaki nem tud beilleszkedni, kérheti a saját elbocsátását a Másolba. – Asher szerint benne van a szabályokban.
24. Kötelező a bolydulást jelenteni, mert kezelést igényel.
25. A bolydulás kezelésére tablettát kell szedni rá naponta addig, míg be nem költözik valaki az öregek házába.
26. Szabály szerint a házastársaknak minden személyes tulajdonságukban illeniük kellett egymáshoz, hogy harmonikus egységet alkothassanak.
27. A Döntéshozók Bizottsága a házastársakat 3 évig megfigyelte, s a szabály szerint ők csak ezután igényelhetek gyereket.
28. A szülőanyák 3 év alatt háromszor szülnék, utána munkásként dolgoznak egész életük hátralevő részében.

29. A szabály szerint egy házaspárnak maximum két gyermeke lehetett (egy A és egy B nemű).
30. A szabály szerint a fogyatékosnak minősített (aki nem aludt eleget, nem fejlődött a megfelelő tempóban) újszülötteket elbocsátották.
31. A szabály szerint a decemberben megtartott kétnapos ceremónián részt vehettek a szülők is. Erre a két napra felmentést kaptak a munka alól.
32. Mindenkinek el kell végeznie az előírt mennyiségű önkéntes munkát.

b) Mely szabály(ok) megszegését nem veszik túl szigorúan, mert bocsánatos bűnnek minősül?

1. A kerékpározás korhatára egy olyan szabály volt, amit nem igazán vettek komolyan, szinte mindenki megszegte. A szabályra utal Lily álma is, aki álmában megszegte a szabályt és eltulajdonította anyja kerékpárját – a biztonsági őrök fülelték le.
2. A dicsekvés és tapintatlanság is bocsánatos bűnnek számított – szelíd dorgálás járt érte. Tapintatlanságnak számított, ha valaki felhívta a figyelmet egy másik ember zavaró vagy az átlagtól eltérő tulajdonságaira.
3. A kerékpárt nem szabályosan helyezték a tárolóba.
4. A névadó ceremónián bármekkora lármát is csapnak az újszülöttek, mindenki elnézően mosolyog.

c) A szabályt megszegők hány lehetőséget kapnak? Mi a büntetésük?

A szabályt megszegők két lehetőséget kapnak. A harmadik szabályszegés már automatikus ELBOCSÁTÁSSAL jár.

d) A szabályokat meg lehet változtatni? Ha igen, hogyan?

Az előírások megváltoztatása igen körülményes volt. A kerékpározás korhatárának megváltoztatásának lehetőségét egy bizottság tanulmányozta. – Ez egy hosszadalmas folyamat, hiszen azt olvashatjuk a regényben, hogy ennek a bizottságnak a tagjai már rég döntéshozók lesznek, mire a szabály módosításra kerül. Egy ilyen ügyel nem fordulnak az őrzőhöz, s olyan sokáig halogatják a döntést, hogy addigra már a polgárok is elfelejtik, milyen javaslatot tettek valamikor.

A komolyabb szabályváltoztatást az őrzőnek, a legfontosabb döntéshozónak kellett jóváhagynia.

e) Jonas milyen szabályt szegett meg, s mi lett a büntetése? Miért szegte meg e szabályt?

1. A szabadfoglalkozási területről tilos tárgyakat kivinni. Jonas egy almát vitt haza a csemegekosárból, aminek a tartalma nem elraktározásra, hanem helyben fogyasztásra való.
 - Ezt kihírdették, de Jonas neve nem hangzott el (a tizenegyes A neműeket figyelmeztették). Otthon meg sem dorgálták, hiszen a nyilvános figyelmeztetés elég büntetés volt számára, másnap bocsánatot kért a szabadfoglalkozás-vezetőtől.
2. A másik az volt, amikor Jonas Ashernek azt mondta a játék hevében: El vagy bocsájtva!
 - Azért szegte meg a szabályt, mert Asher ügyetlenkedése miatt a csapat kikapott.
 - Az edző félrevonta, megdorgálta, s Jonasnak bocsánatot kellett kérnie Ashertől.

B. SAKMAK – FOGLALKOZÁSOK

a) Soroljatok fel minél több szakmát, hivatást az 1-6. fejezetből! Egyes foglalkozásokhoz személyeket is tudtok kötni, ezeknél tüntessétek fel, hogy ki űzte azokat a mesterségeket!

- takarító
- parkkarbantartó
- ételszállító
- pilóta
- edző
- oktató
- dajkáló – feladata az újszülöttek testi és lelki szükségleteinek kielégítése életük legkorábbi szakaszában.

- a) nappali dajkáló – Jonas és Lily apukája, A nemű gondviselője
 - b) éjszakai dajkáló – alacsonyabb rendű munka, ők nem rendelkeztek a nappali feladatok ellátáshoz szükséges érdeklődéssel, érzékkel, ügyességgel. Közülük sokan házastársat sem kaptak, hiszen képtelenek voltak a kapcsolatteremtésre.
- Igazságügyi hivatali alkalmazott magas beosztásban (JOGÁSZ) – Jonas és Lily anyukája, B nemű gondviselője
 - munkájához tartozott a szabályok betartatása
 - mérnök – Andrei
 - orvos – Yoshiko
 - szabadfoglalkozás-vezető
 - ügyeletes – az Öregek Házában
 - gondozó – az Öregek Házában
 - tizenkettesek oktatója – Roberto
 - higiénia munkás
 - begyűjtők
 - szülőanya
 - döntéshozók – a legfontosabb munka az övéké
 - őrző – a legfontosabb döntéshozó – magas beosztású polgár, aki egyedül él, és egyedül dolgozik
 - bizottsági tagok – akik a közösség által felvetett problémákat tanulmányozták
 - rehabilitációs szakember – Benjamin
 - ételmelegítőtartályban dolgozó – Edna
 - tervező – Roberto
 - munkások – összesöpörték a levágott haját, a szülőanyák 3 szülés után munkások lesznek, halgazdaságban a munkások lazacokat válogattak
 - bemondó
 - biztonsági őr
 - szónok

b) Hány évesen dől el, ki milyen hivatást fog űzni felnőttkorában?

12 évesen dől el – a TIZENKETTŐ CEREMÓNIAJÁN, decemberben tudták meg az A és B nemű fiatalok, hogy mi lesz a hivatásuk.

c) Hogyan történt a pályaválasztás a regényben?

A DÖNTÉSHOZÓK BIZOTTSÁGÁNAK tagjai megfigyelték a tizenegyeseket az iskolában, a szabadfoglalkozások alatt, valamint az önkéntes szolgálat idején – közben jegyzeteltek is. Többórás értekezletek alatt tanácskoztak azokkal az oktatókkal, akik a tizenegyeseikkel foglalkoztak tanulmányaik során. Nem kell aggódni, mert a döntéshozók megfontoltan döntenek, mindenkit arra a munkára osztanak be, amire a legalkalmasabbak. A gyerekeknek ugyanis a szabadfoglalkozások és az önkéntes munka alatt lehetőségük volt kipróbálni, hogy mihez van igazán vonzódásuk, mi az, ami igazán érdekli őket.

C. SZEREPLŐK – REGÉNYHŐSÖK

- Mindig hadart, és gyakran összekeverte a szavakat, kifejezéseket. – **ASHER**
- Aranyos kis A-nemű, de nem fejlődik elég gyorsan, és rosszul alszik. – **GABRIEL**
- Az újszülötteket világeletemben mindennél jobban kedvelte, szerencsésnek érezte magát, hiszen arra a munkára osztották be, amire legjobban vágyott. – **JONAS ÉS LILY APUKÁJA**
- Jó tanuló, csendes, udvarias, jókat lehet vele nevetni. – **FIONA**
- Imád locsogni, fontoskodó hangon darálni, s hajszalagja mindig kibontva fityeg. – **LILY**
- Az ő élettörténete elég unalmas volt: szülőanyaként kezdte, majd az ételmelegítőtartályban dolgozott. Többen el is aludtak az elbocsátásának ünnepén. – **EDNA**

II. FELADAT: BETŰLEVES

Megoldások:

<p>1. tényér: BIZONYTALANSÁG</p> <p>Kihez kapcsolható?</p> <p>JONAS – nem tudja, milyen beosztást választana szívesen, ezért érez bizonytalanságot.</p>	<p>2. tényér: FÉLELEM</p> <p>Kihez kapcsolható?</p> <p>JONAS – amikor egy azonosíthatatlan sugárhajtású gép átrepült a közösségi telep fölött, akkor érezte az ismeretlen helyzet miatt a félelmet, a nyers, torokszorító rémületet. Tagjai remegtek, a gyomra görcsbe rándult a telepre ereszkedett feszült csöndtől.</p>
<p>3. tényér: NYUGTALANSÁG</p> <p>Kihez kapcsolható?</p> <p>JONAS – a decemberi ceremóniával kapcsolatban – nem érezte, milyen munka lenne neki a legmegfelelőbb – nyugtalanította, hogy nem a megfelelő hivatásra osztják be.</p>	<p>4. tényér: SAJNÁLAT</p> <p>Kihez kapcsolható?</p> <p>JONAS – azt a fiút sajnálja, aki olyan helyre került, ahol idegennek és butának érezte magát – arra az A neműre gondolt, aki egy másik telepről érkezett, s előretolakodott a csúszdáknál.</p> <p>LILY is sajnálja a csúszdáknál előzködő A neműt, illetve azt is, hogy mérgében öklöt csinált.</p>
<p>5. tényér: SZOMORÚSÁG</p> <p>Kihez kapcsolható?</p> <p>APA – szomorú, mivel Gabriel nem fejlődik elég gyorsan, s a bizottság fontolgatja az elbocsájtását – s akkor nem adatik meg neki az, hogy élvezhesse a közösségbeli életet</p>	<p>6. tényér: AGGODALOM</p> <p>Kihez kapcsolható?</p> <p>JONAS – aggódik Asher miatt, akit komolyan semmi sem érdekel, mindenből játékot csinál. Vajon ő a megfelelő hivatást kapja?</p> <p>JONAS – megborzongott az aggodalomtól, amikor arra gondolt, hogy közeledik a december, a Tizenkettő Ceremóniája, amikor kijelölik a hivatását.</p> <p>Jonast aggasztó érzés kerítette hatalmába az alma megmagyarázhatatlan átváltozásával kapcsolatban</p> <p>Apa – aggódik egy újszülött gyermek, Gabriel miatt, aki nem fejlődik elég gyorsan, és rosszul alszik.</p> <p>Anyá – félti azt a vétkezőt, akit már másodszor vezettek elé szabályszegés miatt.</p>

Megmaradt betűk: É S R E G M

A betűkből összerakott értelmes szó: **MÉRGES**

Kihez kapcsolható?

LILY – mérges volt, amikor egy másik közösségi telepről érkező csapatból egy A nemű gyerek nem állt sorba a csúszdáknál, hanem előretolakodott. Még a kezét is öklbe szorította mérgében.

ANYA – dühítette az, amikor azt az illetőt vezették újra elé, aki már egyszer vétkezett, s most újra visszaesett.

III. FELADAT: KERESD A PÁRJÁT!

A KIFEJEZÉS MAI MEGFELELŐJE, SZINONIMÁJA	A MŰBEN SZEREPLŐ KIFEJEZÉS	HOGYAN VAN JELEN A REGÉNYBEN?
Hangosbeszélő	MEGAFON	<p>– Amikor átrepül a vadászgép a közösségi telepen, megafonon keresztül utasítják az embereket, hogy hagyják ott kerékpárjaikat, ők maguk pedig húzódnak a legközelebbi épületbe.</p> <p>A veszély elmúltával a megafonokon keresztül adtak magyarázatot az embereknek a vadászgép vezetőjének hibájával kapcsolatban, akit elbocsátanak.</p> <p>– Jonas hazavitt egy almát a csemegekosárból, s mivel ez tilos volt, a megafonon keresztül – a nevét ugyan elhallgatva – figyelmeztették erre a szabályszegésre. <i>(Figyelem! Emlékeztetjük a tizenegyes A neműeket, hogy a szabadfoglalkozási területről tilos tárgyakat kivinni, s hogy a csemegekosár tartalma nem elraktározásra való.)</i></p> <p>– Lily jó lenne bemondónak, hiszen képtelen csendben maradni – Jonas szerint. Egész nap ott ülhetne a mikrofon mögött és harsoghatná a hirdetményeket. Jonas el is képzelte, mit harsogna a megafonból Lily hangja: <i>Figyelem! Emlékeztetjük a kilencnél fiatalabb B neműeket, hogy hajszalagjukat egész nap szabályszerűen megkötve kell viselniük!</i></p> <p>– Bolydulás – a megafonban gyakran ismétlődő hirdetmény a bolydulásra vonatkozott: <i>Figyelem! Emlékeztetjük a polgárokat, hogy a bolydulás kezelést igényel, ezért jelenteni kell.</i></p> <p>A megafonból elhangzó utasítások, emlékeztetők között sok olyan volt, ami Jonast nem érintette, ezeket elengedte a füle mellett. Ilyen volt mindeddig a bolydulás is.</p>
Ingszerű ruhadarab	TUNIKA	<p>– Asher gyűrött tunikáját simogatta, amikor a lazacnézegetés miatt elkésett a tanítási óráról.</p> <p>ING:</p> <p>– Jonas – Az öregek házában a fürdetőbe lépve levette ingét, és önkéntesköpenyt öltött magára</p> <p>– Jonas álmában egy fürdetőben járt, ahol csak egy kád volt. A pára miatt levette az ingjét, de nem húzott magára köpenyt, meztelen volt a felső teste.</p> <p>– Jonas megvizsgálta az almát, ami a levegőbe dobás közben egy pillanatra megváltozott, ám a színe – amikor visszakerült hozzá – mégis az ingjéhez hasonló árnyalatú volt, sőt az ingjére tűzött azonosítót is megvizsgálta, jól lát-e.</p>

Kialakult szokás egy közösség életében	RÍTUS	<ul style="list-style-type: none"> - ÉRZÉSBESZÁMOLÓ minden este a család minden tagja beszámolt az aznapi érzelmeiről. Az egyik alkalommal Lily az aznapi mérgét mesélte el, apa aggodalmas, anya dühös és aggodalmas volt egyben, Jonas pedig nyugtalanságáról számolt be. - ÁLOMBESZÁMOLÓ – reggeli rítus – a gyerekek hármaskörűl vettek részt rajta, mindenki elmesélte az álmát, s próbáltak rá magyarázatot adni. - Az esti ELCSENDESEDEÉS, elmélkedés erőgyűjtés volt, felkészültek a következő napra.
Szertartás	CEREMÓNIA	<ul style="list-style-type: none"> - A közösség életét meghatározó, változást hozó, kisebb-nagyobb ceremóniák, szertartások. <p>Az ELBOCSÁTÁS is szertartásnak minősül, két esetben nem számított büntetésnek: a gyermekek és az öregek elbocsájtása. Az öregek elbocsájtásának ceremóniája így zajlott:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elmondják az idős, elbocsátandó személy élettörténetét - koccintanak az egészségére - elmondják a himnuszt - az elbocsátandó személy tart egy búcsúbeszédet - a jelenlévők közül többen felszólalnak, jókívánásaikat fejezik ki - akit elbocsájtanak, meghajol, és sugárzó arccal kimegy az elbocsátó szoba ajtaján - csak a bizottság tagjai tudják, mi lesz vele <p>CEREMÓNIAK</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elveszett Ceremónia – Caleb beleesett a folyóba. A közösség egy napig ismételte az elveszett kis négyes nevét. - Pótgyermek Ceremóniája – halkán, majd egyre hangosabban ismételték Caleb nevét a közösség tagjai - Az Egy Ceremóniája – átadják a dajkák az ott nevet kapó újszülötteket a gondozóiknak - Kettő, Három Ceremóniája - Négy, Öt, Hat Ceremóniája – hátul voltak a kabátjukon a gombok, hogy segíteniük kelljen az öltözködésben - Hét Ceremóniája – előlgombolás kabát, függetlenedés első jele - Nyolc Ceremóniája – új egyenkabát kisebb gombokkal, zsebekkel – apró személyes tárgyakat lehet beletenni, megkezdődik az önkéntes szolgálatuk - Kilenc Ceremóniája – névtáblával ellátott kerékpárt kaptak, a lányoknak nem kellett hajszalagot viselniük - Tízesek Ceremóniája – a gyerekek haját levágták - Tizenegyesek Ceremóniája – új ruhadarabokat kaptak (B neműek másfajta alsóneműt, az A neműek hosszabb szárú zsebes (kis számológépnék) nadrágot) - Tizenkettes Ceremóniája – ez az utolsó, de jelentőségében az első a ceremóniák között. Itt tudják meg ugyanis a gyerekek, milyen foglalkozást szántak nekik a döntéshozók.

Csecsemő	ÚJGYERMEK	<ul style="list-style-type: none"> - A szülőanyáktól minden évben összesen ötven újgyermek született, akikről a Dajkálóközpontban gondoskodtak addig a napig, amíg az Egy Ceremóniáján átadták a gondviselőiknek, hacsak nem kellett valamelyiket elbocsátaniuk. - Gabriel is egy újgyerek volt, akit apa hazavitt éjszakára is, mert nem fejlődött elég gyorsan, és keveset aludt. Apa kieszközlte a döntéshozóknál, hogy Gabriel kapjon haladékat, ne kelljen elbocsátani. - Minden házaspár két újgyermeket igényelhetett élete során: egy A és egy B neműt, akik az Egy Ceremóniáján kapták meg a nevüket. - Fiona és Thea családja idén kapott újgyermeket. - Az elveszett Caleb helyett is kapott a családja egy új Calebet, újgyermeket. - Az egyik újgyermek a Roberto nevet kapta. - Asher újgyermekként a dajkálók kedvence volt.
Háborodás, megzavarodás	BOLYDULÁS	<ul style="list-style-type: none"> - Jonas álmában a fürdetőben azt akarta, hogy Fiona vetkőzzön le, és feküdjön a kádba. Ezt nagyon akarta, élvezte ezt a VÁGYAT, amit anya bolydulásnak nevezett. Az álombeszámoló után anyával beszélgettek erről, s anya meglátása szerint ez az AKARÁS volt Jonas bolydulásának első jele. A bolydulás anya szerint nem ritkán álm formájában érkezik. - A bolydulás jele volt az is, hogy Jonast az álombeszámolója közben szégyenkezés fogta el, szemét lesütötte, zavarban volt. - A szabály szerint a bolydulást jelenteni kell – a gondviselőnek –, és tablettát kell szedni mindennap addig, míg be nem költöznek az Öregék Házába. - Asher már szedte a tablettát – egyszer vissza kellett szaladnia, mert elfelejtette bekapni. - A B neműek is szedik a tablettát (a szövegből leszűrve később kezdik el szedni)
Leány, fiú	B NEMŰ, A NEMŰ	<ul style="list-style-type: none"> - A közösségi telepen B neműnek nevezték a lányokat, A neműnek a fiúkat. Minden család egység egy A és egy B nemű újgyermeket igényelhetett.
Plüss figura	PUHA TÁRGY	<ul style="list-style-type: none"> - Minden újgyermek kap egy puhatárgyat, amit nyolcasként már vissza kell adni újrafelhasználásra. - Jonas puhatárgya egy medve volt, Lilyé elefánt, a kis Gabrielé pedig víziló. - Szőrös kitömött figurák, amelyek sok esetben nem létező lényt formáznak, mint pl. az ELEFÁNT